

DA za donorstvo,
DA za život

DARIVANJE ORGANA

UDRUŽENJE/UDRUGA DIJALIZIRANIH
I TRANSPLANTIRANIH BOLESNIKA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**VLADA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**
FEDERALNO MINISTARSTVO
ZDRAVSTVA

DA za donorstvo, DA za život

Transplantacijom organa i tkiva danas se širom svijeta uspješno liječe mnogi teško oboljeli pacijenti.

Darivanje i transplantacija organa se dugi niz godina provode u Federaciji Bosne i Hercegovine, u skladu sa Zakonom o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja.

U Federaciji se danas uspješno presađuju bubreg, srce, jetra, rožnjača i matične ćelije. Transplantacijski postupak provode visoko specijalizirani medicinski timovi koji poduzimaju sve potrebne mjere kako bi transplantacija organa bila uspješna.

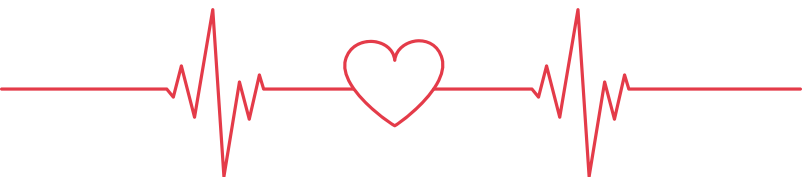
Nažalost, broj bolesnika na listi čekanja za transplantaciju, ne prati dovoljan broj raspoloživih organa za transplantaciju.

Zato, donesi odluku i iskaži želju da pomogneš nekom kome je ta pomoć prijeko potrebna i kome je to jedina nada za život!

Možemo pružiti novu nadu našim oboljelim sugrađanima!

- Darivanjem jednog ili više organa nakon smrti možete spasiti i do osam ljudskih života.
- Potpisivanjem i nošenjem donorske kartice izražavate svoju volju i želju da budete davalac organa nakon smrti.

#DaZaDonorstvo

#DaZaŽivot

RAZGOVARAJTE SA PORODICOM I PRIJATELJIMA O DARIVANJU ORGANA!

- Kada odlučite da potpišete donorsku karticu, obavijestite svoje najbliže. Važno je da su upoznati s vašom željom i odlukom, da je ne bi osporavali u trenucima bola zbog gubitka bliske osobe.
- Mnogo je vjerovatnije da će vam trebati darovani organ nego da ćete vi postati davalac organa. Spremni ste na transplantaciju za sebe ili svoje najbliže?

- Tada recite **DA** i darivanju organa. Potpišite donorsku karticu i obavijestite rodbinu i prijatelje.

DA za donorstvo,
DA za život

#DaZaDonorstvo

#DaZaŽivot

ODGOVORI NA VAŠA PITANJA

1. Šta je transplantacija?

Transplantacija je danas standardna, širom svijeta prihvaćena i jedina uspješna metoda liječenja bolesnika kod kojih je došlo do nepovratnog oštećenja funkcije pojedinih organa. Za neke organe kao što su jetra, srce i pluća predstavlja i jedini način liječenja. Uspješno presađivanje organa spašava živote i doprinosi znatnom poboljšanju kvaliteta života primatelja.

2. Kada je izvršena prva transplantacija?

Rožnjača je prvi put presađena 1905. godine, transfuzija krvi se primjenjuje od 1918. godine. Prva uspješna transplantacija bubrega izvršena je 1954. godine, a srca 1967. godine.

3. Koji organi i tkiva se mogu transplantirati?

Savremen transplantacijske metode u ovom trenutku nude gotovo neograničene mogućnosti. Danas se transplantiraju: bubrezi, koštana srž, srce, jetra, pluća, gušterača, tanka crijeva, rožnjače, srčani zalisci, kosti, tetive, koža.

4. Koji organi i tkiva se mogu transplantirati u Federaciji Bosne i Hercegovine?

U Federaciji Bosne i Hercegovine se trenutno izvode transplantacije bubrega, rožnjača, srca, koštane srži i jetre.

5. Da li je transplantacijski postupak jasno definiran?

Da. U Federaciji Bosne i Hercegovine transplantacijski postupak definiran je Zakonom o transplantaciji organa i tkiva u svrhu liječenja.

6. Šta je donorstvo organa i tkiva?

Doniranje organa i tkiva je znak altruizma i plemenitosti kojim osoba za života ili nakon smrti daruje organe i tkiva radi presađivanja, onima kojim je to jedina nada za život.

7. Kada osoba može darovati organe?

Za života osoba može, pod tačno utvrđenim uvjetima, darovati bubreg ili dio jetre za transplantaciju.

Nakon utvrđene moždane smrti, od umrle osobe, uz pristanak porodice, daruju se jetra, bubreg, gušterača, srce i pluća.

8. Kakav je postupak transplantacije sa živih darivatelja?

Živi donori su najčešće bliski srodnici, članovi porodice, supružnici, a izuzetno to mogu biti i nesrodni darivatelji. Uzimanja organa od živog donora moguće je samo uz prethodno obavljene medicinske pretrage i zahvate u svrhu procjene i smanjenja fizičkih i psihičkih rizika za zdravlje darovaoca i uz njegovu pisanu suglasnost. Konačnu odluku donosi Etička komisija transplantacijskog centra.

9. Šta je moždana smrt?

Moždana smrt je definitivni i nepovratni prestanak svih moždanih funkcija, a zbog potpunog i konačnog prestanka moždane cirkulacije. Do moždane smrti najčešće dovodi krvarenje u mozgu, moždani udar ili teške fizičke povrede glave i mozga.

Organi i tkiva umrle osobe mogu se uzimati radi presađivanja u svrhu liječenja nakon što je, prema medicinskim kriterijima i na propisan način, utvrđena moždana smrt i pribavljen pristanak porodice.

10. Mogu li aparati održati osobu u životu?

Ne. Nakon postavljene dijagnoze moždane smrti, održavanje rada pluća radi se uz pomoć mehanička ventilacije, tzv. umjetnog disanja, kako bi se održale funkcije organa i tkiva radi potencijalnog darivanja (transplantacije) organa.

11. Da li će doktori pustiti nekoga da umre ako je mogući davalac organa?

Ne! Spašavanje života je prioritet i doktori moraju učiniti sve za spas pacijentovog života.

12. Ko će dobiti organ(e) koje darujem?

Primatelj se određuje prema strogo utvrđenim kriterijima: medicinski kriteriji, stepen hitnosti, imunogenetski kriteriji, vrijeme čekanja i posebne okolnosti (npr. dijete, primatelj više organa).

13. Testiraju li se davaoci na zarazne bolesti?

Da, svi davaoci obavezno se testiraju na HIV, Hepatits B i C, sifilis, CMV i EBV, kao i akutne respiratorne i sistemske infekcije. Ova testiranja su ključni dio medicinskog protokola kako bi se maksimalno smanjio rizik od prenošenja infekcija na primaoca organa.

14. Mogu li osobe starije životne dobi biti davaoci?

Da, osobe starije životne dobi mogu biti davaoci organa. Ne postoji gornja starosna granica za doniranje organa, jer funkcionalnost i zdravlje organa igraju mnogo važniju ulogu od same hronološke starosti potencijalnog donora.

15. Da li se religija protivi darivanju organa?

NE. Sve velike svjetske religije podržavaju darivanje organa. Ako imate ikakvih sumnji u to, razgovarajte s vašim vjerskim predstavnicima.

16. Mogu li davaoci organa odlučiti o tome ko će dobiti njihove organe ili tkiva?

Ne. Darivanje organa ne može biti uvjetovano odabirom primatelja.

17. Mijenja li darivanje organa izgled tijela davaoca?

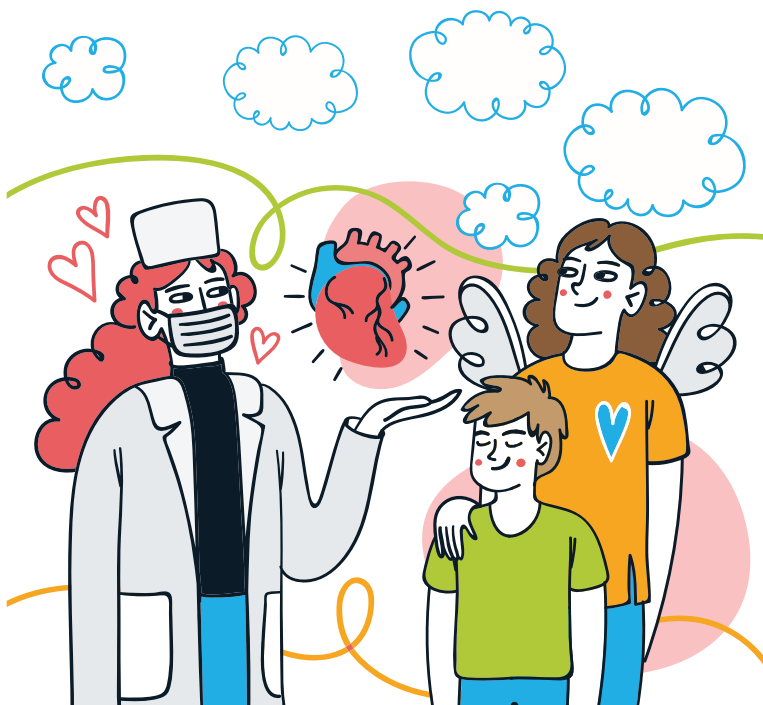
Ne. Operacije izvode iskusni hirurgi, s pažnjom i poštovanjem. Nakon eksplantacije na tijelu donora vidljiv je ožiljak sličan onome nakon operacije slijepog crijeva ili žučnog mjehura.

18. Da li darivanje organa odgađa sahranu?

Ne. Cijeli proces u bolnici najčešće se završava u roku od 12 do 24 sata od trenutka smrti.

19. Plaća li porodica troškove darivanja?

Ne. Troškove pokrivaju fondovi osiguranja.

20. Zašto treba razgovarati o darivanju organa i tkiva sa članovima porodice i prijateljima?

Važno je da svoje najbliže upoznate s vašom željom i odlukom da budete darivatelj organa, jer porodica potvrđuje vašu odluku liječnicima u trenutku moždane smrti.

21. Treba li darivanje upisati u testamentu?

Ne. Testament se otvara kad je prekasno za darivanje.

22. Mogu li se organi kupovati ili prodavati?

Ne. Prodaja i kupovina organa je strogo zabranjena zakonima u Federaciji Bosne i Hercegovine. To je krivično djelo!

23. Čemu služi donorska kartica?

Donorska kartica služi za promociju i podizanje svijesti građana o značaju donacije i transplantacije organa. Ona je također i informativnog karaktera i povod za razgovor sa porodicom i prijateljima. Nije obvezujući dokument, ali je svakako jako važna, jer je to izraz vaše volje i pozitivnog stava o donaciji i transplantaciji organa.

Ukoliko želite darovati organe nakon smrti, trebate o tome donijeti odluku i sa njom upoznati svoju porodicu!

Ne zaboravi - Svatko od nas mogući je darivatelj, no u isto vrijeme i mogući primatelj organa. Potrebno je naglasiti da su značajno veće šanse da će nekome od nas zatrebati organ nego da ćemo biti u mogućnosti darivanjem organa pomoći drugome

**DA za donorstvo,
DA za život**

DA za donorstvo,
DA za život

**VLADA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**
FEDERALNO MINISTARSTVO
ZDRAVSTVA

UDRUŽENJE/UDRUGA DIJALIZIRANIH
I TRANSPLANTIRANIH BOLESNIKA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

DONORSKA MREŽA
U BOSNI I HERCEGOVINI

#DaZaDonorstvo

#DaZaŽivot